

עין משפט נר מצוה

פד א מיי' פייב מנל' שגנות הלם א סנת עשן רח: פוח ב מיי' פייב מנל' שולח מקדש הלם א נסח' מנל' פת המזירה אן סנת לאין דש:

רבינו חננאל

אמר מדבר גופיה נשמעיה דגמר מדבר דוקן ממוא. דכתיב כי יפלא ממך דבר מה להלך להלך דבר מה דבר האמור להלך דבר ולא כל הנוף אף בהוראה דבר ולא כל הנוף והכי תנאי בחספת' הורו לבטל במקצת ולקיים מקצת הרי אלו חייבי' שני' דבר נאמר כאן דבר נאמר להלך דבר מה דבר האמור להלך מקצתו ולא כולו אף האמור כאן מקצתו כולו אהת אמר מקצתו ולא כולו ואי אנו אלא כולו תלי' בין דם לדם ולא כל דם בין דין לדין ולא כל דין בין דגם לבני אדם כל' דכתיב גונא מפרש בסוף פ' אלו הן ותתקין (י"ז:). אמר בר יוחנן אמר שמואל לעולם אין בי"ד חייבי' דש יורו דברו שני' התצנקין מורין ופי' שהוה מרבי' דחכמי' אבל צדוקין מורין בו פטור' מאי טעמא זיל קרי בי רואי. כלומר אין אלו ארואי להוראה ושגגין קרובין למדין' אצל הוראה שהיה להן להמיר ולא למיר. ואותיבנא כמפת' א נמי במרייתא יש נדה בתור' אבל אבא על שומרת' אה (פסוה) (פטור') אמאי והא כתיב יהיה לה למיר שהיא [ספרת] אחד לאחד (תל') [דכתיב] ויש ובה' מכשכב ודחה יהיה לה וכל הכלי אשר תשגב עליו [טמא] [יהיה] ותביא בסיפא (פסח) מנין שהיא משומרת אחד לאחד תלי' [טמא] יהיה יכול כשם שהיא משמרת אחד לאחד כן תשמר על שני. ודין הוא מה אם הוב שאינו סופר אחד לאחד דפסי' שבעה לכ'. ובה שהיא ספרת אחד לאחר אינו דין שושמיר שני לשני תלי' יהיה אין לה אלא יום אחד. ודחיקו מנתי' כגון דהורו דכורכה אסירא השומרי' יום כגנר יום שאל דכרכה שרי' ואקשנין שרי' דכרכה נמי בהריא כחב משכבי אשה דלמנא תרתייהו ופירקין כגון דאמר נמי כירא הוא דאסיר בשומרת יום כגנר יום אבל תרעא שריא ודחיקו [האן] ספרא והתרעא בהריא כתיב בה תא מקורה הערה. ודחיקין למימר כגון דאמר תרעא בשומרת יום כדרכי' אסירא שאלא כדרכה שריא. אקשנין אי הכי נדה נמי כלומר אמאי נקטת שומרת יום בודה גופא יכילין לומר כדרכה הוא דאסירא דכרכי מקורה. ופירק' דאמר כי כתיב תרעא בנאשה ודין כתיב פי' דכתיב ויש אשר ישכב את אשה את דוה ונלה את ערוהה את מקורה הערה וגו' אבל בשומרת יום כגנר יום לא נמוחת לזעזעיה בה אפי' כדרכה. אי בעית תימא לעולם דשוו גמר כירא כדרכה בשומרת יום אקשנתה ווא כתיב יהיה לה לא פליגי עליה (מאן הוא) [מיתה] אמר ובה אינה אסרה אלא ביום כדרכי כל כי יום טוחמא אבל כילות שריא. פי' קריא ולא קמבענא ובה אלא ספוק לנתיח דכרכי על נדחה. שהא כיון דהות דם יום ה' דבעיא לנטורי' ט' וקשור' ט' דמיך לנדה ואילו קביעת ובה בהר הכי אחי' ואת שפע יום שבת

ה:

ור"ש ו**ר"מ**. דדרשי מרי קהל לג"ש ולא איימר חד להוראה תלויה צבית דין אס כן הוראה תלויה צבית דין מנא לכו: **מעניי העדה נעששה לשגגה**. נעששה לשגגה על ידי אחריס דהיינו על ידי הוראת ב"ד דהוראה תלויה צבית דין: **רנא אמר כי לנל העם כשגגה**. שיהו כולם תלוין כשגגת הקהל וב"ד דהוראה תלויה צב"ד ומעשה תלו צקהל: **הוא אמינא אפי' מיעוט**. מטלו מציאין פרי: **הוא אמינא ציט דין כסדי רונא**. ולא יכו מציאין פרי עד שיעשו ציט דין עס הלצור דליצעי לציט דין הוראה ועשים כתב רחמנא והיה אס מעיני העדה נעששה לשגגה שמעשה שגגה על ידי אחריס דהוראה כלצב תלויה צבית דין: **ילפינ מעניי מעניי**. **כמיז כהא מעיני הקהל** ^(י) וכמיז צעגודת כוכביס והיה אס מעיני העדה: **אכל חד שצט דליכא רונא לא**. והוא הדין לשנים או שלש צצטיס: **רבי שמעון סמניא כני**. פרי לכל שצט ושצט ופר לציט דין: **אי כהוראס ציט דינו רבי שמעון לויס לוי**. דהא לא מיימר ליה (לא) קהל להוראס ציט דינו: **אלא לאו רבי יסודס היא**. וקמני מה הן מציאין פרי אחד אלמא לא מייחו שחר צצטיס כהדיס: **אמרי רנא כמאי עסקינן וכו'**. ומנא קמא **כדי שמועין** אלא לעצור הוא ורבי שמעון דלמר שני פריס קסדר פרי לכל שצט ושצט דשצט א' איקרי קהל כגון שחטאו צענה צצטיס והן רופן של קהל דכי הוה רונא כגנברי ורונא כשצטיס הוא דמניא פרי לכל שצט ושצט ופר לג"ד **אכל היכא דליכא ששה וכן רונא או שצט וליפני רונא כיון דלאו רונא כגנברי ורונא כשצטיס כחד שצט דנו ומציאין פרי אחד ופר לג"ד: איצטאי** **לוט שצט אחד עעשה כהוראס ציט דין פגדול רנא שמעון מי מייסו**. **ר' או** **לא מי אמרינן כי אמר ר' שמעון לחייב על כל קהל וקהל דשצט אחד איקרי**

הורו בית דין פרק ראשון הוריות

קהל כגון שחטאו צענה צצטיס דהוו רופן אכל היכא דליכא רונא כיחד דמו ופטורים דיחד עעשה כהוראס ב"ד פטור או דלמא כיון דסבידנא ליה דשצט אחד איקרי קהל לא שגא שצט אחד ולא שגא שצעה מציאין פרי לכל שצט ושצט ופר לג"ד: **אלא כהא כמאי עסקינן כגון שחטאו ששה וכו'**.

דמין דליכא רוב רונא כל דכו קאמר דמציאין פרי ופר לג"ד: **אלא לאו רבי שמעון**. וקמני שצט אחד חייב על הוראס ציט דין הגדול אלמא כי אמר שצט אחד איקרי קהל אפי' כי מטא שצט אחד כמרובין דמו ומציאין פרי ופר לג"ד והכי סבידא ליה לרבי שמעון פרי דהיכא דליכא רונא כגנברי ורונא כשצטיס מציאין פרי לכל שצט אכל היכא דחטאו ששה וכן רופן או צענה ואין רופן כשצט אחד דמו ומציאין פרי ופר לציט דין מדקמני מה הן מציאין וכו' ולא מתוקמא רישא אלא כדכי שמעון כן אלעזר כגון שחטאו ששה וכו' וקאמר רבי שמעון שני פריס פרי לכו ופר לציט דין: מדכמיז קהל יהודה אלמא דשצט אחד דאמרי קהל: **ולמא שאני שצט יסודס והוא עמיס ביזושליס שצט צנימין**. ושני צצטיס הוא דלקרי קהל אכל שצט אחד לא: **אלא מהכא סניי מפדן והסביסין ומספין קלסל מעיס וגו'**. והיכא אמר ליה הכי דכמיז ^(י) ויכל אלהיס אל יעקב עוד כצורא מפדן ארס וגו' וכמיז ^(י) ויאלר לו אלהיס אני אל שדי פרה ורנא גוי וקהל גויס ירה ממך וגו': **מאן הוא אפילדי לוי כסהיא שעשא**. כלומר מאן הוא עמד למילד הויא שעשא צנימין ושפע מניה דקאמר ליה רחמנא השמא מתילדי לך קהל אחרינא: **י"א צצטיס לא**. בתמיהה והא אמרת דשני צצטיס איקרו קהל יהודה וצנימין אלא וזאי הכי קאמר ליה דהשמא מתילדי לך קהל אחרינא אלמא שצט צנימין לצדו איקרי קהל: **הכל**

מושמו חטאו ששה והן רובו של קהל או שבעה אף על פי שאינו רובו של קהל מביאין פרי תא שמע רבי יהודה אומר שבט שעשה בהוראת בית דינו אותו השבט חייב ושאר כל השבטים פטורין ובהוראת ב"ד הגדול אפילו שאר שבטים חייבים שמע מינה אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני ועשה אותו השבט על פיהם אותו השבט חייב ושאר כל השבטים פטורין למה לי למיתנא ושאר שבטים פטורים הא תנא אותו השבט חייב וכיון דתנא אותו השבט חייב מומילא ידענא שאר שבטים פטורין אלא הא קמשמע לן דבהוראת בית דינו הוא דשאר שבטים פטורים אבל בהוראת ב"ד הגדול אפילו שאר שבטים חייבין שמע מינה איבעיא להו שבט אחד שעשה בהוראת בית דין הגדול לרבי שמעון מי מייית או לא תא שמע מזה הן מביאין פרי אחד רבי שמעון אומר שני פרים (במאי עסקינן אילימא שחטאו שבעה) שני פרים שמונה פרים בעי אלא דחמא שבט אחד ובמאי אילימא בהוראת בית דין רבי שמעון לית ליה אלא בהוראת בית דין הגדול ותסבירא תנא קמא מני אי רבי מאיר הא רובא בעי אי רבי יהודה שאר שבטים נמי מיייתו (אלא) הא מני רבי שמעון בן אלעזר היא וכדתניא תא שמע וחכמים אומרים לעולם אינו חייב אלא על הוראת בית דין הגדול ^טמאן חכמים אילימא רבי מאיר רובא בעי אלא לאו רבי שמעון היא שמע מינה ורבי יהודה ורבי שמעון ^אשבט אחד דאקרי קהל מנא להו אמרי דכתיב ^בועמד יהושפט בקהל יהודה וירושלים ^ג(ונבא חצר בית ה') החדשה ^דומאי חדשה א"ר יוחנן ישיחידשו דברים אמרו טבול יום אל יכנס במחנה לויה מתקין לה רב אחא בר יעקב כמאי דלמא שאני ירושלים דהוה נמי בנימין אמר רב אחא בר יעקב דכתיב ^הויאמר אלי הנני מפקד והרבייתך ונתתך לשבא עמיס וגו' מאן אתיליד ליה ההיא שענתא צנימין ש"מ ה"ק רחמנא מתיליד לך השתא קהל אחרינא א"ל קהל לרב כהנא דלמא הכי קא"ל רחמנא לבי מתיליד לך בנימין אויה דהווי ^וה"ב בשבטים דמתקרייתא קהל א"ל אלא שנים עשר שבטים איקרו קהל אחד עשר שבטים לא איקרו קהל ^זותנא ר"ש אומר מה תלמוד לומר ^חופר שני בן בקר תקח לחמאת אם ללמד שהם שנים והלא כבר נאמר ^טועשה את האחד חמאת ואת האחד עולה לה' [אלא] יכול [תהא] נאכלת חמאת ללוים ת"ל ופר שני שני לעולה מה עולה לא נאכלת

תוספות

מיעני ליה דליקרי צו' צצטיס: כגון שחטאו ששה שבטים והן רופן כו'. תימא א"כ מ"ט דרבי שמעון דלא מתיב אלא פרי אחד הא לא אשכחן דשלני ארי' יהודה אלא דבעי נמי פרי לציט דין אכל מודה מיהו לרבי יהודה דשצט אחד איקרי קהל: הנני מפקד והרבייתך וגו'. תימא דשצין קהל דלמר הקדיש ליעקב גוי וקהל גויס יהיה ממך:

חייבין אלא על הוראת ב"ד הגדול בלבד ומדקמני חכמים מסתמא מכלל רבנן בני פלוגתייהו דרי' יהודה ר"ש בכלל ולקמן מוכח דדוקא ר"ש היא ולא רימו: ויאימא עד דאיכא שני שבטים דהתם שבת יהודה ובנימין והן כותב מוכח קרא (דחגי') [דכתיב] בקהל יהוד' וירושל' [וירושלים] היינו שבת בנימין שהיתה העיר בחלק בנימין כדמוכח בפ' איהו מקומן (דף נד:). אלא אמר רב אחא בר יעקב מחבא הנני מפקד והרבייתך ותתתין לקהל עמים. תימא דמייית הוא קרא דליכא למשמע מניה דח"ל לאתווי מחוהורא דכתיבין גוי וקהל גויס יהיה ממוך כי זה הפסוק נאמר על לידת בנימין לבד ומתאי קרי מייית בירושלמי כל שבת ושבת קרי קהל שואמר גוי וקהל גויס יהיה ממוך ועידין אל נולד בנימין ומה שפי' רש"י בריחי יעקב ותתתין לקהל עמים בשתי שפירוי לצאת ממני קהל ועמים לפי שאמר [ולין] וזו וקהל גויס על פי אמר גוי לא על בנימין כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים אומר לבד מבנימין ושבו אל נולד לי בן אלא שנתתי א' משבטי לחילק ומעשת אותה מתנה אני נתן לך. מה שכתוב כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים דמשמע דיש לי בן אלא שנתתי א' משבטי לחילק ומעשת אותה מתנה אני נתן לך. מה שכתוב כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים דמשמע דיש לי בן אחרים לבד מבנימין לא מוקהל קדרשי דיע' אבנימין קאי דהא מוכח מני' רבא דשכט א' איקרי קהל אלא מניס (קא) קדרשי:

מסורת הש"ס

- ^(א) צ"ש כמב שחא טעוה סופר.
- ^(ב) ונלני א' ע"ש, (א) [ויעריכו מ,י].
- ^(ג) וי"ל, (ד) [פסחים פ. מנחת מ,י].
- ^(ד) ונ"ל ביהדי ה' לפני החצר,
- ^(ה) פסחים לז' יבמות ז' ונחש לז' ע"ש,
- ^(ו) מ"כ פסח ויקהל, (ח) [ויקהל ד', ט] כהלשית לה, (י) [נסח].

תורה אור השלם

- ^(א) והיא הם מעיני העדה נעשיתה לשגגה ועשו כל העדה פרי בן קפר אחד לעלה לריח נחתו לוי ומנחתו והכבו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטות.
- ^(ב) ונחלו לכל עדת בני ישראל ולגר וקר בחובם כי לכל העם בשגגה: במדבר טו כד
- ^(ג) ויעמד ויחשפט בקהל יהודה וירושלם בבית ה' לפני הקדש ודברי חיימים ב כ ה
- ^(ד) ואמר אלי הנני מפקד ונתתיה ונתתיו לקהל עמים ונתתיה את הארץ והאת לך ואתך אתרץ אבות בישראל מה ד
- ^(ה) ויקדשו פרי בן קפר ומנחתו סלת בליקיה בשען ופר שני בן קפר תקח לחמאת: במדבר ח כ
- ^(ו) ותלויס יוסבמו את ידויהם על ראשי הקדשים ועשה את הקדש וקדאת ואת הקדש עלה לוי לכפר על העלם: במדבר ח כ

מוסף רש"י

וייעמד יהושפט. אלו היום נסביו שיקלל עמוסאל צדדיקס, דכתי יסימס (נבחות ז').

היהם. וקרי לה מזהס מפני מוסמט שחידשו וסופיו על קדשומו צו מוס ואמנו טבול יום אל יכנס לה (ספסחים צב):

אל: שחידשו נה כסלמיהס (נבחים זב): במחנה דלית. כהר

הספד

תוספות הרא"ש

אמר אביי אמר קרא [והיה אם מעיני העדה] נעשיתה לשגגה עד שתפשה שגגה על ידי אחריס דפדשתי קרא מעיני העדה אלא קאי אביי דמולא כתיב ונעלם מעיני העדה אלמא משמע דאציבורא קאי. ומי' מדכתיב נעשיתה לשגגה ולא כתיב ועשו העדה בשגגה. אלמא שפעשה נעשה על ידי אחריס שהורו להם דהור. ורבא אמר אמר קרא כי לכל העם כשגגנה. דרשמע שכל ישראל שני מדבר וביד בכלל כל העם הם ובעשנת מעשה אי אפשר לכלול בית דין עם הצבור דהא אמרי' בסמוך מדכתיב נעשיתה לשגגה מפני' ביד משגגה מעשה אלא עי' שגגת מעשה דכתיב בביד בשגגת הוראה איירי: ח"נ כי שמענא ליה לה' יהודה ו' בשבטין ולא כמא שכתבו בביעת פפריס כי שמעני ליה לרבי יהודה ב' שבטים דאף אשעה כמביא ליה משה דלא גני ר' יהודה לעיל גיורי' אלא ב' שבטים ומסתבר למימר דדוקא רובא הוא דגוריי למעוטי' ומשום דמבעיא ליה אן כשבט א' טעו לכתוב ב' בשבטים וליחא דרשמע דא' עד ו' שבטים קאי איבעי: ובמאי ר' יהודה בית דין ריש ליל. פירשי' זיל דהא לא מייחא ליה קרא לעיל להוראת ביד אחי' ליה ראיא היא דתלמודא קא דרשי לעיל הני קהלי אליבא דאינהו דתנאי ודרשי לכל תנא ותנא לפום מאי דרשמעי ליה בקרא ההוא תנא ואי לאו דרשמעי ליה תנאי אינם

שמעון פטר שבת שעשאר בהוראת ביד הוי מצי למימר דריש סבר כו' יהודה דרדישי ח' לדרישא זו זו הכי דרדישי ליה ר' יהודה אלא דראי אחאי קא סמוך דקתני במתניתין וחכאי אינם חייבין אלא על הוראת ב"ד הגדול בלבד ומדקמני חכמים מסתמא מכלל רבנן בני פלוגתייהו דרי' יהודה ר"ש בכלל ולקמן מוכח דדוקא ר"ש היא ולא רימו: ויאימא עד דאיכא שני שבטים שבת יהודה ובנימין והן כותב מוכח קרא (דחגי') [דכתיב] בקהל יהוד' וירושל' [וירושלים] היינו שבת בנימין שהיתה העיר בחלק בנימין כדמוכח בפ' איהו מקומן (דף נד:). אלא אמר רב אחא בר יעקב מחבא הנני מפקד והרבייתך ותתתין לקהל עמים. תימא דמייית הוא קרא דליכא למשמע מניה דח"ל לאתווי מחוהורא דכתיבין גוי וקהל גויס יהיה ממוך כי זה הפסוק נאמר על לידת בנימין לבד ומתאי קרי מייית בירושלמי כל שבת ושבת קרי קהל שואמר גוי וקהל גויס יהיה ממוך ועידין אל נולד בנימין ומה שפי' רש"י בריחי יעקב ותתתין לקהל עמים בשתי שפירוי לצאת ממני קהל ועמים לפי שאמר [ולין] וזו וקהל גויס על פי אמר גוי לא על בנימין כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים אומר לבד מבנימין ושבו אל נולד לי בן אלא שנתתי א' משבטי לחילק ומעשת אותה מתנה אני נתן לך. מה שכתוב כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים דמשמע דיש לי בן אלא שנתתי א' משבטי לחילק ומעשת אותה מתנה אני נתן לך. מה שכתוב כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים דמשמע דיש לי בן אחרים לבד מבנימין לא מוקהל קדרשי דיע' אבנימין קאי דהא מוכח מני' רבא דשכט א' איקרי קהל אלא מניס (קא) קדרשי:

חייבין אלא על הוראת ב"ד הגדול בלבד ומדקמני חכמים מסתמא מכלל רבנן בני פלוגתייהו דרי' יהודה ר"ש בכלל ולקמן מוכח דדוקא ר"ש היא ולא רימו: ויאימא עד דאיכא שני שבטים שבת יהודה ובנימין והן כותב מוכח קרא (דחגי') [דכתיב] בקהל יהוד'

וירושל' [וירושלים] היינו שבת בנימין שהיתה העיר בחלק בנימין כדמוכח בפ' איהו מקומן (דף נד:). אלא אמר רב אחא בר יעקב מחבא הנני מפקד והרבייתך ותתתין לקהל עמים. תימא דמייית הוא קרא דליכא למשמע מניה דח"ל לאתווי מחוהורא דכתיבין גוי וקהל גויס יהיה ממוך כי זה הפסוק נאמר על לידת בנימין לבד ומתאי קרי מייית בירושלמי כל שבת ושבת קרי קהל שואמר גוי וקהל גויס יהיה ממוך ועידין אל נולד בנימין ומה שפי' רש"י בריחי יעקב ותתתין לקהל עמים בשתי שפירוי לצאת ממני קהל ועמים לפי שאמר [ולין] וזו וקהל גויס על פי אמר גוי לא על בנימין כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים אומר לבד מבנימין ושבו אל נולד לי בן אלא שנתתי א' משבטי לחילק ומעשת אותה מתנה אני נתן לך. מה שכתוב כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים דמשמע דיש לי בן אלא שנתתי א' משבטי לחילק ומעשת אותה מתנה אני נתן לך. מה שכתוב כשהוא אומר וקהל גויס היה שנים דמשמע דיש לי בן אחרים לבד מבנימין לא מוקהל קדרשי דיע' אבנימין קאי דהא מוכח מני' רבא דשכט א' איקרי קהל אלא מניס (קא) קדרשי:

^[1] ויעל דשט נמי חייקי קרי' ניש דכדי דכר לענין מלמא לחריטא: (צ) עי' פסחים בשבת שס